

Engelen op aarde

Migranten van de eerste generatie bereiken nu een leeftijd waarop een ongeneeslijke ziekte kan toeslaan. De kinderen gaan gebukt onder hun verzorging. Leden van de vereniging Vrijwilligers Palliatieve Terminale Zorg helpen familieleden daar graag bij. "Ze waren voor ons een lichtpuntje in zeer moeilijke tijden, ook voor vader." DOOR **JOS SOMSEN**

Je vader of moeder is ziek en zal niet meer beter worden: Je wilt er niet aan denken. Toch overkomt dat steeds meer kinderen van migranten. Migranten van de eerste generatie die indertijd als gastarbeider naar Nederland gekomen zijn, bereiken nu een leeftijd waarop ze vaker ziek zijn en misschien wel gaan lijden aan een ongeneeslijke ziekte die het einde van het leven in zicht doet komen. Hoe ga je daar als volwassen kinderen mee om? Natuurlijk wil je er graag zoveel mogelijk zijn voor je ouders, maar hoe combineer je dat met je werk en je kinderen? En wat als je ouders aan de andere kant van het land wonen, of als het grootste deel van je familie niet in Nederland gevestigd is en jij er min of meer alleen voor staat? Hoe stel je je op als de arts je vertelt dat je vader of moeder niet lang meer te leven heeft en hij jou als informele tolk vraagt om dat aan je ouders te vertellen? Vragen waar steeds meer kinderen van migranten mee geconfronteerd worden.

Er zijn veel verschillende organisaties die ondersteuning bieden aan mensen die terminaal ziek zijn, zoals de thuiszorg, de huisartsen, het maatschappelijk werk, etc. Ook is er de mogelijkheid om vrijwilligers in te schakelen. Deze zijn er niet alleen om de zieke te helpen en te verzorgen, maar ze ondersteunen ook de naasten die de zieke verplegen, zodat die dat beter kunnen volhouden. Zo blijven ze bijvoorbeeld 's nachts wakker en gaan bij de zieke zitten, of wachten ze op de gang. De familie krijgt dan de mogelijkheid te gaan slapen en energie op te doen voor de volgende dag. Wanneer er dan iets met de zieke gebeurt, helpt de vrijwilliger de zieke, of waarschuwt hij of zij de familie zodat die de verzorging van de zieke verder kan overnemen. Bovendien kunnen vrijwilligers bijvoorbeeld overdag assisteren met het gastvrij

ontvangen van bezoek of bieden ze een luisterend oor. Zo krijg je als zoon of als dochter de kans even alles van je af praten zonder daar je ouders of broers en zussen mee te belasten.

Vorig jaar heeft de familie Çetin vrijwilligers ingeschakeld ter begeleiding van de laatste levensfase van meneer Çetin. "Ik had nooit verwacht dat het zo zwaar zou zijn, en het verbaasde me hoe moe je er zelf van wordt, vertelt dochter Aysen Çetin. Ze werd chagrijnig, zo vermoeid raakte ze van het verleggen van haar zieke vader. Tegelijkertijd was ze bang dat ze uit frustratie tegen haar vader zou uitvallen. "Omdat mijn vader in bed lag, moest alles hem aangereikt worden. Je snapt dan wel dat het zijn schuld niet is, hij is volkomen afhankelijk, maar je bent zelf zo moe."

De huisarts greep in. Zo kon het niet langer, zei hij tegen Çetin. Zij en haar moeder konden het niet langer trekken, vond hij. Zij moesten de thuiszorg inschakelen, of Vrijwilligers Palliatieve Terminale Zorg (VPTZ). Maar Çetin en haar moeder wilden niet "toegeven" dat ze zijn verzorging een te grote lastig vonden. 'Het is mijn man, het is mijn plicht om voor hem te zorgen,' zei haar moeder. Vrijwilligers in huis? Daar wilden ze ook niet aan beginnen.

De zieke vader vond het inschakelen van vrijwilligers meteen een goed idee. "Hij zag waarschijnlijk beter dan wij hoe zwaar het voor ons was." Daarop liet Çetin de vrijwilligers maar komen "Ze waren net engeltjes die naar ons toegezonden waren", zegt ze nu. "De wereld zag er zo zwart uit voor hun komst. Ik ben ze nu zo dankbaar dat ze ons hebben geholpen, ze waren voor ons een lichtpuntje in zeer moeilijke tijden, ook voor vader."

De vrijwilligersorganisatie VPTZ heeft in het kader van haar diversiteitsproject het gesprek gezocht met verschillende groepen migranten om samen met hen goede vormen

van ondersteuning te ontwikkelen voor mensen met een allochtone achtergrond. Daar kwam onder andere uit naar voren dat vooral volwassen kinderen van eerste generatie migranten graag willen dat er meer discussie en openheid binnen de gemeenschap komt over de dilemma's waar je als familie in zo'n situatie voor te staan komt. Er is een dvd met de titel *Terminaal ziek – dilemma's in migrantengezinnen* worden belicht vanuit de positie van vier gezinsleden. Bijvoorbeeld het dilemma van Hatice Yılmaz:

De vader van Yılmaz heeft longkanker. De arts heeft haar verteld dat haar vader nog hooguit zes maanden te leven heeft. Wat moet ze nu doen? Haar broer vindt dat ze het niet aan hun vader en moeder moeten vertellen. Hun moeder zou dat emotioneel niet aankunnen, en hij wil vooral niet dat zijn vader alle hoop verliest en daardoor sneller zal sterven. Aan de andere kant wil Yılmaz haar vader niet voorliegen. En moet hij niet de kans krijgen zich op zijn overlijden voor te bereiden? Dan kan hij mensen die hij lang niet gezien heeft nog een keer ontmoeten, of zijn testament maken. En natuurlijk ook: beslissen of hij in Nederland of in Turkije wil sterven.

De namen van de personen in dit artikel zijn gefingeerd.

 De dvd en ook een brochure ('Gaat u het gesprek aan? – Goede zorg voor stervenden van allochtone afkomst') zijn te bestellen via de website van de Vrijwilligers Palliatieve Terminale Zorg: www.vptz.nl